

ตำราสูตรไวยากรณ์ภาษาฮินดี

Hindi Grammar Sutra

हिंदी व्याकरण सूत्र

ปัทมา สว่างศรี
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตำราสูตรไวยากรณ์ภาษาฮินดี

Hindi Grammar Sutra

हिंदी व्याकरण सूत्र

ปัทมา สว่างศรี

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตำราสูตรไวยากรณ์ฮินดี

Hindi Grammar Sutra

हिंदी व्याकरण सूत्र

บรรณาธิการ:

ระวี จันทรส่อง

ISBN (e-book):

978-616-620-081-2

ผู้เขียน:

ปัทมา สว่างศรี

เจ้าของและผู้จัดพิมพ์:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สำนักงานบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โทรศัพท์: 0 5394 3603-5

<https://cmupress.cmu.ac.th>,

E-mail: cmupress.th@gmail.com

พิมพ์ครั้งที่ 1:

ธันวาคม 2568

ราคา:

365 บาท

หนังสือเล่มนี้ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องและต่างสถาบัน เพื่อตรวจสอบและรับรองการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ประเภทหนังสือหรือตำรา ซึ่งจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เรียบร้อยแล้ว © สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ห้ามลอกเลียนแบบ ทำซ้ำ ดัดแปลง ส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ รวมทั้งการจัดเก็บถ่ายทอด ไม่ว่ารูปแบบหรือวิธีการใด ๆ ด้วยกระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์ การถ่ายภาพ การบันทึกหรือวิธีการอื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาต

คำนำ

ในโลกที่ภาษาเป็นกุญแจไขไปสู่ความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม ภาษาอินดีเป็นภาษาราชการของสาธารณรัฐอินเดีย ย่อมเป็นอีกหนึ่งภาษาสำคัญที่สะท้อนถึงอารยธรรมอันรุ่งเรือง วรรณกรรมอันลึกซึ้ง และหัวใจของผู้คนกว่าพันล้านชีวิต แต่ในประเทศไทยของเรานั้นภาษาอินดีกลับยังเป็นเสมือนเพชรที่ถูกละเลยไว้ในม่านหมอกแห่งความไม่รู้จักร ผู้ที่รู้และเข้าใจภาษานี้อย่างลึกซึ้งยังมีอยู่น้อยนัก ตำราหรือคู่มือสำหรับศึกษาไวยากรณ์อินดีก็ยังมีอยู่น้อย

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงมุ่งมั่นเรียบเรียงตำรา “สูตรไวยากรณ์อินดี” เล่มนี้ขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นแสงนำทางให้แก่นักศึกษา ผู้สนใจ และผู้ใฝ่รู้ที่ต้องการศึกษาไวยากรณ์อินดีอย่างจริงจัง ตำราเล่มนี้มีใช้เพียงแค่รวบรวมกฎเกณฑ์ทางภาษา แต่ยังเป็นการถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบ เข้าใจง่าย พร้อมตัวอย่างประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถก้าวข้ามอุปสรรคทางภาษา และสื่อสารได้อย่างมั่นใจ

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ตำราเล่มนี้จะเป็จุดเริ่มต้นของการจุดประกายความรักในภาษาอินดี และขอเชิญชวนให้ทุกท่านได้เปิดใจเรียนรู้ภาษาแห่งบทกวี แห่งความรัก ภาษาแห่งจิตวิญญาณ ความบันเทิง แห่งอารยธรรมอันยาวนาน เพื่อเปิดประตูสู่โลกใหม่แห่งความเข้าใจในวัฒนธรรมอินเดีย และสร้างสะพานแห่งมิตรภาพระหว่างไทย-อินเดียให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น

ขอให้ทุกท่านก้าวเข้าสู่โลกของภาษาอินดีด้วยความเพียรพยายาม ด้วยหัวใจที่เปิดกว้าง และด้วยความรักในภาษา เพราะเมื่อเรารู้จักภาษา เราย่อมเข้าใจหัวใจของผู้คน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัทมา สว่างศรี

สารบัญ

คำนิยม

คำนำ

สารบัญ

คำชี้แจงอักษรย่อ

หน้า

III

IV

V

VIII

สูตรที่ 1	สูตรการอ่านพยัญชนะ สระและเครื่องหมายในภาษาฮินดี	1
สูตรที่ 2	สูตรการเทียบรูปคำและเสียงภาษาฮินดี	13
สูตรที่ 3	สูตรการใช้บุรุษสรรพนามกับกริยาโนนา (होना) ปัจจุบันกาล	19
สูตรที่ 4	สูตรการใช้บุรุษสรรพนามกับกริยาโนนา (होना) อดีตกาล	31
สูตรที่ 5	สูตรการใช้คำนาม (संज्ञा) (Nouns)	41
สูตรที่ 6	สูตรการใช้คำนามกับกริยาโนนา (होना) ปัจจุบันกาล	65
สูตรที่ 7	สูตรการใช้คำนามกับกริยาโนนา (होना) อดีตกาล	73
สูตรที่ 8	สูตรการใช้คำคุณศัพท์ (विशेषण) (Adjective)	81
สูตรที่ 9	สูตรการใช้คำที่เกี่ยวกับจำนวน	97
สูตรที่ 10	สูตรประโยคกริยาปัจจุบันกาล (वर्तमान काल)	111
สูตรที่ 11	สูตรการใช้กริยา (होना) ในความหมาย “มี, เกิด, ปลูก”	127
สูตรที่ 12	สูตรประโยคกริยาอดีตกาล (भूत काल)	133
สูตรที่ 13	สูตรประโยคกริยาอนาคตกาล (भविष्य काल)	189
สูตรที่ 14	สูตรประโยคกริยาแสดงการขอร้องอย่างสุภาพ อ่อนวอน แนะนำ (इच्छार्थक वाक्य)	201
สูตรที่ 15	สูตรประโยคกริยาแสดงคำสั่ง (आज्ञावाचक वाक्य)	211
สูตรที่ 16	สูตรประโยคกริยาแสดงความสงสัย อนุมานเหตุการณ์ (Presumptive Form)	219
สูตรที่ 17	สูตรประโยคกริยาแสดงความต้องการ	243
สูตรที่ 18	สูตรประโยคกริยาแสดงการแนะนำ หรือข้อเสนอแนะ	265
สูตรที่ 19	สูตรประโยคกริยาแสดงถึงความจำเป็น หรือการบังคับ	281
สูตรที่ 20	สูตรการใช้กริยาเพื่อบอกการกระทำที่เป็นปกตินิสัยอย่างสม่ำเสมอ	289
สูตรที่ 21	สูตรการใช้กริยาเพื่อแสดงการกระทำที่ดำเนินการต่อเนื่องเรื่อยไป (ยังคง)	293
สูตรที่ 22	สูตรประโยคแสดงความจำ ความทรงจำ ความคิดถึง	299
สูตรที่ 23	สูตรประโยคแสดงความสามารถ/ไม่สามารถ	309

	หน้า
สูตรที่ 24 สูตรกริยาผสมหรือกริยาช่วย (रंजक क्रियाएँ) (Compound Verbs)	327
สูตรที่ 25 สูตรการใช้กริยาगत (कृदंत) (Participle)	353
สูตรที่ 26 สูตรการใช้กริยา (मिलना) मिलना	367
สูตรที่ 27 สูตรการใช้กริยา (लगना) लटना	375
สูตรที่ 28 สูตรการสร้างประโยคกรรมวาจก (Passive Voice)	385
สูตรที่ 29 สูตรการสร้างประโยคภาววาจก (Impersonal Voice)	401
สูตรที่ 30 สูตรการสร้างประโยคกริยาเปเร-รณารถัก (Causative Verb)	409
สูตรที่ 31 สูตรการใช้กริยาดั้งเดิมในฐานะคำนาม “อาการนาม” (Infinitives)	431
สูตรที่ 32 สูตรการใช้กริยา (चुकना) “เสร็จแล้ว”	441
สูตรที่ 33 สูตรการใช้ประโยคแสดงความหวัง	455
สูตรที่ 34 สูตรการใช้ประโยคแสดงความรัก	465
สูตรที่ 35 สูตรการใช้ประโยคแสดงความชอบ	475
สูตรที่ 36 สูตรการใช้ประโยคแสดงความรู้สึกทั่วไป	485
สูตรที่ 37 สูตรประโยคแสดงความช่วยเหลือ	497
สูตรที่ 38 สูตรประโยคแสดงความรู้ ความชำนาญในการทำสิ่งต่าง ๆ	503
สูตรที่ 39 สูตรประโยคที่แสดงถึงการห้าม ประกาศ คำเตือน	519
สูตรที่ 40 สูตรการใช้ (अपना, अपने, अपनी) คำคุณศัพท์แสดงความเป็นเจ้าของ	531
สูตรที่ 41 สูตรการใช้ (कुछ, कोई) ในฐานะคำสรรพนามและคุณศัพท์	537
สูตรที่ 42 สูตรการใช้ (के पास)	547
สูตรที่ 43 สูตรการใช้ปัจจัย (वाला)	551
สูตรที่ 44 สูตรการใช้ปัจจัย (भर भरा पूर्वक)	563
สูตรที่ 45 สูตรการใช้การซ้ำคำในภาษาฮินดี	569
สูตรที่ 46 สูตรการใช้คำแสดงปริมาณ (बहुत सा, थोड़ा सा, ज़्यादा, अधिक, कम, काफी)	575
สูตรที่ 47 สูตรประโยคที่แสดงถึงการบอกเวลา	585
สูตรที่ 48 สูตรประโยคที่แสดงถึงการบอกวัน เดือน ปี	595
สูตรที่ 49 สูตรประโยคที่แสดงถึงความเป็นเจ้าของหรือต้องการบอกว่า “มี”	605
สูตรที่ 50 สูตรการใช้คำสรรพนาม	613

	หน้า
สูตรที่ 51 สูตรการใช้คำปรสรรคกับคำนาม	649
สูตรที่ 52 สูตรการใช้คำปรสรรคกับบุรุษสรรพนาม	663
สูตรที่ 53 สูตรการใช้กลุ่มคำปรสรรค (परसर्गीय शब्दावली)	677
สูตรที่ 54 สูตรการใช้คำกริยาวิเศษณ์	689
สูตรที่ 55 สูตรประโยคแสดงคำถาม (प्रश्नार्थक वाक्य)	711
สูตรที่ 56 สูตรการใช้คำเชื่อม (समुच्चयबोधक) (Conjunctions)	727
สูตรที่ 57 สูตรการใช้คำซ้ำและคำคู่กัน (Echo-words and Pairing)	741
สูตรที่ 58 สูตรการใช้กริยาที่สร้างมาจากคำนามและคุณศัพท์	747
สูตรที่ 59 สูตรการใช้คำว่า (ही) เพื่อเน้นความหมาย	759
สูตรที่ 60 สูตรการใช้คำว่า (तो) ในภาษาฮินดี	765
สูตรที่ 61 สูตรการใช้คำร้องเรียก (संबोधन कारक) (Vocative Case)	771
สูตรที่ 62 สูตรการใช้คำอุทานในภาษาฮินดี	777
สูตรที่ 63 สูตรการใช้คำศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกัน (पर्यायवाची शब्द)	789
สูตรที่ 64 สูตรประโยคแสดงการอนุญาต	797
บรรณานุกรม	809
ดัชนีค้นคำ	811
เฉลยแบบฝึกหัดและคำศัพท์ ตำราสูตรไวยากรณ์ฮินดี	815

“ตำราสูตรไวยากรณ์ภาษาฮินดี”

ตำราภาษาฮินดีที่อธิบายไวยากรณ์ไว้เป็นสูตรต่าง ๆ พร้อมตัวอย่างประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถก้าวข้ามอุปสรรคทางภาษา และสื่อสารได้อย่างมั่นใจ เหมาะสำหรับนักเรียน นักศึกษา ครูผู้สอน ผู้แปล ผู้ที่สนใจภาษาฮินดีทุกระดับ เนื้อหาครอบคลุมตั้งแต่ตัวอักษร ชนิดของคำ วลีและโครงสร้างประโยคต่าง ๆ รวมทั้งแบบฝึกหัดเสริมความเข้าใจ

CHIANG MAI
UNIVERSITY PRESS

ISBN 978-616-620-081-2

คำชี้แจงอักษรย่อ

adj.	Adjective	คำคุณศัพท์
adv.	Adverb	คำคำกริยาวิเศษณ์
conj.	Conjunction	คำสันธาน
di.	Direct Case	คำนามที่ไม่มีประสรรคตามมา
f.	Feminine	คำนามเพศหญิง
hon.	Honorific	คำแสดงความเคารพ
inter.	Interrogative	คำแสดงคำถาม
interj.	Interjection	คำอุทาน
m.	Masculine	คำนามเพศชาย
ob.	Oblique Case	คำนามที่มีคำประสรรคตามมา
postp.	Postposition	คำประสรรค
pron.	Pronoun	คำสรรพนาม
pl.	Plural	พหูพจน์
sg.	Singular	เอกพจน์
v.i.	Intransitive Verb	กรกรรมกริยา
v.t.	Transitive Verb	สกรรมกริยา

สูตรที่ 1

สูตรการอ่านพยัญชนะ สระและเครื่องหมายในภาษาฮินดี

สระและพยัญชนะในภาษาฮินดี

ภาษาฮินดีที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศอินเดีย นั้น เขียนด้วยอักษรที่เรียกว่า “เทวนาครี” ซึ่งปรากฏรูปสระและพยัญชนะคือ สระ 11 ตัว และพยัญชนะ 33 ตัว

1

สระแบ่งออกเป็น 2 รูป

สระเต็มรูป		สระลดรูป		
อักษรเทวนาครี	อักษรไทย	อักษรเทวนาครี	อักษรไทย	อักษรโรมัน
अ	อะ	ไม่มี	-	a
आ	อา	ा	-า	ā
इ	อิ	ि	-ิ	i
ई	อี	ी	-ี	ī

สระเต็มรูป		สระลดรูป		
อักษรเทวนาครี	อักษรไทย	อักษรเทวนาครี	อักษรไทย	อักษรโรมัน
उ	อุ	ऊ	อู	u
ऋ	อู	ॠ	อู	ū
ऋ	ฤ	ॠ	ฤ	ṛ
ए	เอ	े	เ	e
ऐ	ไอ, แอะ, แอ	ै	ไ	ai
ओ	โอ	ौ	โ	o
औ	เอา, ออ	ौ	เ-า, ออ	au

2

พยัญชนะ

พยัญชนะในภาษาฮินดีทั้ง 40 เสียง แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ พยัญชนะวรรค 25 เสียง พยัญชนะ
อวรรค 8 เสียง และพยัญชนะที่เป็นเสียงที่รับมาจากภาษาต่างประเทศ 7 เสียง ดังนี้

❁ พยัญชนะวรรค คือพยัญชนะที่มีฐานที่เกิดเดียวกัน มีทั้งหมด 5 วรรค วรรคละ 5 เสียง

วรรคที่ 1 ฐานเพดานอ่อน	ก ka	ข kha	ง ga	घ gha	ङ ṅa
วรรคที่ 2 ฐานเพดานแข็ง	จ ca	छ cha	ज ja	झ jha	ञ ña
วรรคที่ 3 งอขึ้นไปข้างหลัง	ट ṭa	ठ ṭha	ड ḍa	ढ ḍha	ण ṇa
วรรคที่ 4 ฐานฟัน	त ta	थ tha	द da	ध dha	न na
วรรคที่ 5 ฐานริมฝีปาก	प pa	फ pha	ब ba	भ bha	म ma

❁ พยัญชนะอวรรคหรือพยัญชนะเศษวรรค คือพยัญชนะที่ไม่สามารถจัดเข้ากับพยัญชนะวรรคได้มี
ทั้งหมด 8 เสียงคือ

य ya	र ra	ल la	व va	श śa	ष ṣa	स sa	ह ha
य	र	ल	व	श	ष	स	ह

พยัญชนะที่เป็นเสียงที่รับมาจากภาษาต่างประเทศ เช่น อาหรับ เปอร์เซีย เป็นต้น

มีทั้งหมด 7 เสียงคือ

क	ख	ग	ज	फ	ड़	ढ़
qa	<u>kha</u>	ga	za	fa	<u>ra</u>	<u>rha</u>
ก	ข	ค	ช	ฟ	ร	รห

2.1

พยัญชนะครึ่งรูป

พยัญชนะครึ่งรูป คือ รูปของพยัญชนะที่ลดลงเหลือครึ่งหนึ่ง พยัญชนะครึ่งรูปนี้ใช้เป็นเหมือนตัวสะกดเป็นตัวตาม หรือนำหน้าคำก็ได้ แต่พยัญชนะบางตัวไม่มีรูปที่ลดเหลือครึ่งรูปจะใช้เครื่องหมายวิราม ् (-) เขียนได้ พยัญชนะ

พยัญชนะเต็มรูป	อักษรไทย	พยัญชนะครึ่งรูป	ตัวอย่างคำ	ความหมาย
क	ก	क्	क्या	อะไร
ख	ข	ख्	ख्याल	ความคิด
ग	ค	ग्	अग्नि	ไฟ, เพลิง
घ	ฅ	घ्	विघ्न	อุปสรรค
ङ	ง	ङ्	गंगा, गङ्गा	แม่น้ำคงคา
च	จ	च्	अच्छा	ดี
छ	ฉ	छ्	-	-
ज	ช	ज्	ज्वर	ไข้
झ	ฌ	झ्	-	-
ञ	ญ	ञ्	जन्मा	ตรวจสอบ

พยัญชนะเต็มรูป	อักษรไทย	พยัญชนะครึ่งรูป	ตัวอย่างคำ	ความหมาย
ट	ฏ	ट्	घट्टा	บาดแผล
ठ	ฐ	ठ्	पाठ्यक्रम	หลักสูตร
ड	ฑ	ड्	अड्डा	สถานี
ढ	ฒ	ढ्	-	-
ण	ณ	ण्	झण्डा	ธง
त	ด	त्	पत्थर	ก้อนหิน
थ	ถ	थ्	पृथ्वी	แผ่นดิน
द	ท	द्	गद्गद्	มีความสุขมาก
ध	ธ	ध्	अध्यापक	ครู, อาจารย์
न	น	न्	हिन्दी	ภาษาฮินดี
प	ป	प्	चप्पल	รองเท้าแตะ
फ	ผ	फ्	हफ्ता	สัปดาห์
ब	พ	ब्	गुब्बारा	ลูกโป่ง
भ	ภ	भ्	अभ्यास	แบบฝึกหัด
म	ม	म्	लम्बा	ยาว, สูง
य	ย	य्	अय्यरा	สายลับ (ผู้ชาย)
र	ร	र्	कार्य	งาน
ल	ล	ल्	अल्प	เล็กน้อย
व	ว	व्	काव्य	บทกวี
श	ศ	श्	चश्मा	แว่นตา
ष	ษ	ष्	कष्ट	ความยากลำบาก
स	ส	स्	गुस्सा	ความโกรธ
ह	ห	ह्	चिह्न	เครื่องหมาย

2.2

การซ้อนพยัญชนะ

การซ้อนพยัญชนะ คือลักษณะที่พยัญชนะสองตัวประชิดกันโดยไม่มีสระคั่นกลาง ซึ่งจะมีวิธีเขียนได้สองแบบคือ การลดรูปพยัญชนะตัวหน้าโดยเขียนเป็นพยัญชนะครึ่งตัวดังที่แสดงไว้ตามตารางข้างต้น และวิธีการเติมเครื่องหมายวिरामหน้าพยัญชนะตัวหน้า ลักษณะเฉพาะของการใช้พยัญชนะซ้อนในภาษาฮินดีมีดังนี้

 พยัญชนะที่ซ้อนกันแล้วแต่ยังคงรูปเดิม โดยจะใช้เครื่องหมายวिरामกำกับหรือเขียนพยัญชนะที่ตามมาไว้ด้านล่าง ได้แก่

ङ	छ	झ	ट	ठ	ढ	ड	ह
ṅ	ch	jh	ṭ	ṭh	ḍh	d	h
ङ	छ	झ	ट	ठ	ढ	ड	ह

ตัวอย่างรูปคำ

ङ +	ग	-	ङ्ग	अङ्ग	องค์	องค์
ङ +	म	-	ङ्म	वाङ्मयी	วางมयी	พระสร้อยดี
ट +	ट	-	ट्ट	मिट्टी	มิกฎี	ดิน
ङ +	ड	=	ङड	अङ्गडा	อชชทา	สถานี
ड +	य	=	डय	विद्या	วิทยา	ความรู้

 พยัญชนะบางตัวเมื่อซ้อนกันแล้วมีรูปที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ

क्+ष	ज्+ज	त्+र	श्+र
क्ष	ज्ज	त्र	श्श
क्ष	ज्ज	त्त	श्श

ตัวอย่างรูปคำ

क् +	ष	=	क्ष	รक्षा	รक्षा	รักษา
ज् +	ञ	=	ज्ञ	जानी	ชยานี	ผู้รู้
त् +	र	=	त्र	मित्र	มิตร	เพื่อน
श् +	र	=	श्र	श्रणी	เศรณี	ชั้น

การซ้อนพยัญชนะ २ (ร) กับพยัญชนะอื่น ๆ มี 2 ลักษณะ คือ

★ พยัญชนะ २ (ร) ออกเสียงถึงมาตราเป็นอักษรอยู่ด้านหน้าตามมาด้วยพยัญชนะอื่น
พยัญชนะ २ เปลี่ยนรูปเป็น “^२” เช่น

ตัวอย่างรูปคำ

२ +	म	=	मं	कर्म	กรรม (กรรม)	กรรม
२ +	थ	=	थं	अर्थ	อรรถ (อรรถ)	ทรัพย์, ประโยชน์

★ พยัญชนะ २ เป็นอักษรอยู่ด้านหลังเป็นตัวควบกล้ำกับพยัญชนะอื่นพยัญชนะ २ เปลี่ยน
รูปเป็น “^२” หรือ “/” เช่น

ตัวอย่างรูปคำ

क् +	र	=	क्र	ग्र	क्रोध	โกรธ	ความโกรธ
प् +	र	=	प्र	प्र	प्रभु	ประภู	เทพเจ้า
त् +	र	=	त्र	त्र	त्राहि	ตราหิ	ช่วยด้วย
ट् +	र	=	ट्र	ฏ	ट्रेन	ฏเรน	รถไฟ
ङ् +	र	=	ङ्र	त्र	डाईवर	ทราอัวร์	คนขับรถ

เครื่องหมายประกอบการเขียนในภาษาฮินดี

ในการเขียนภาษาฮินดีด้วยอักษรเทวนาครีมีเครื่องหมายต่าง ๆ ซึ่งมีชื่อและหน้าที่แตกต่างกันไป ดังนี้

1

อนुस्वारे (अनुस्वार) “ं”

อนुस्वारे (अनुस्वार) “ं” แทนเสียงอนุนาสิก หรือเสียงขึ้นจมูก มีลักษณะเป็นวงกลมเล็ก ๆ อยู่เหนือพยัญชนะ มีลักษณะการใช้ดังนี้

❀ เมื่ออนุस्วारेอยู่หน้าพยัญชนะ क (ก), ख (ข), ग (ค), घ (ฌ) หรือที่เรียกว่าพยัญชนะวรรค ก รวมถึงพยัญชนะเศขวรรค ह (ห) ให้ออกเสียงอนุस्วारेเป็น ङ (ง)

अंक	ออกเสียง	อังกะ	คะแนน, เครื่องหมาย, ฉากละคร
पंखा	ออกเสียง	ปังกา	พัดลม
पलंग	ออกเสียง	ปะลังกะ	เตียงนอน
कंघी	ออกเสียง	กังกี	หวี
सिंह	ออกเสียง	สิงเหอะ	สิงโต

❀ เมื่ออนุस्วारेอยู่หน้าพยัญชนะ च (จ), छ (ฉ), ज (ช), झ (ฌ), หรือที่เรียกว่าพยัญชนะวรรค จ รวมถึงพยัญชนะเศขวรรค य (ย), श (ศ) ให้ออกเสียงอนุस्วारेเป็น ञ (ญ)

पंचायत	ออกเสียง	ปัญจายัต	สภาหมู่บ้าน
पंछी	ออกเสียง	ปัญฉี	นก
अंझा	ออกเสียง	อัญฌา	เวลาพักครึ่ง, การเลื่อนไป
वंश	ออกเสียง	วันชเอะ	ไม้ไผ่, ตระกูล, ราชวงศ์
संयम	ออกเสียง	สันยัม	ความอดทน, การควบคุม

❁ เมื่ออนุสวาระอยู่หน้าพยัญชนะ ट (ฏ), ठ (ฐ), ड (ฑ), ढ (ฒ) หรือที่เรียกว่าพยัญชนะวรรค ฏ รวมถึงพยัญชนะเศษวรรค ष (ษ) ให้ออกเสียงอนุสวาระเป็น ण (ณ)

टंटा	ออกเสียง	ฏัณฏา	ความยุ่งยาก, ความสับสน
कंठ	ออกเสียง	กัณฐะ	คอ
अंडा	ออกเสียง	อัณฎา	ไข่
ठंडा	ออกเสียง	ฐัณฎา	หนาวเย็น

❁ เมื่ออนุสวาระอยู่หน้าพยัญชนะ त (ต), थ (ถ), द (ท), ध (ธ) หรือที่เรียกว่าพยัญชนะวรรค ต รวมถึงพยัญชนะเศษวรรค र (ร), ल (ล), स (ส), ให้ออกเสียงอนุสวาระเป็น न (น)

अंत	ออกเสียง	อันเตอะ	สิ้นสุด, ท้ายสุด, สรุปล
पंथ	ออกเสียง	ปันเถอะ	ถนน, ถนนทาง
संदूक	ออกเสียง	สันดุก	กล่องใหญ่
बंधु	ออกเสียง	บันธุ	ญาติพี่น้อง
संस्कृत	ออกเสียง	สันสกฤต	ภาษาสันสกฤต
संलेख	ออกเสียง	สันเลฆ	เอกสาร

❁ เมื่ออนุสวาระอยู่หน้าพยัญชนะ प (ป), फ (ผ), ब (พ), भ (ภ) หรือที่เรียกว่าพยัญชนะวรรค ป รวมถึงพยัญชนะเศษวรรค व (ว) ให้ออกเสียงอนุสวาระเป็น म (ม)

कंप	ออกเสียง	กัมเปอะ	การสั่นไหว, การสั่นสะเทือน
कंबल	ออกเสียง	กัมบัล	ผ้าห่ม
अंभ	ออกเสียง	อัมเอะ	น้ำ
संवत्	ออกเสียง	สันวัต	ปี, ศักราชวริกรรมาทิตย์

❁ ใช้ตามอิสระไม่ขึ้นอยู่กับพยัญชนะวรรคใด เช่น

अन्न	ออกเสียง	อันเนอะ	ข้าว
अन्य	ออกเสียง	อันเยอะ	อื่น
तुम्हारा	ออกเสียง	ตุมหารา	ของท่าน

2

วิสรค (विसर्ग)

วิสรค (विसर्ग) เป็นเครื่องหมายจุดสองจุดอยู่กลางคำหรือท้ายคำ ใช้แทนเสียงพ่นลม เสียงของวิสรคเหมือนกับเสียงพยัญชนะ ห (ฮ) และสัญลักษณ์นี้ถอดเป็นอักษรโรมันเป็น “h” และถ่ายทอดเป็นไทยได้เป็นวิสรชนัย “ะ”

दुःख	ออกเสียง	ดูหฺเขอะ	ความทุกข์
प्रायः	ออกเสียง	ปฺรายะห	โดยทั่วไป, โดยส่วนใหญ่

3

เครื่องหมายวิราม หรือหัล (हल चिह्न) “्”

เครื่องหมายวิราม หรือหัล (हल चिह्न) “्” เขียนใต้พยัญชนะเพื่อแสดงว่าพยัญชนะนั้นไม่มีสระประกอบอยู่ วิรามทำหน้าที่ห้ามเสียง และแสดงว่าเป็นพยัญชนะสะกด โดยจะใช้เติมด้านล่างพยัญชนะที่ต้องการทำให้เป็นตัวสะกด เมื่อถ่ายทอดเป็นภาษาไทยจะเป็นจุด (พิณทุ) ใต้พยัญชนะ เช่น

अङ्ग	อชฺชทา	(อฺง-กฺทา)	สถานี
विद्या	วิทฺยา	(วิท-ยฺทา)	ความรู้